

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

زمان چاپ: ۱۴۰۰/۴/۱۵

شناسایی دیدگاه معلمان در مورد موانع تدریس با استفاده از تکنولوژی های نوین آموزشی در مقطع متوسطه اول شهرستان مشکین شهر

سیده رقیه مریخی^۱، اشرف موسوی^۲

۱- کارشناسی مطالعات اجتماعی، دبیر مطالعات اجتماعی مقطع متوسطه اول، آموزش و پرورش مشکین شرقی (لاهرود)، اردبیل، ایران،

کدپرسنلی: ۵۱۰۳۶۲۵۱

۲- کاردانی ادبیات فارسی، دبیر تربیت بدنی متوسطه اول، آموزش و پرورش مشکین شهر، اردبیل، ایران، کد پرسنلی: ۵۵۱۶۹۲۱۸۴

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی دیدگاه معلمان در مورد موانع تدریس با استفاده از تکنولوژی های نوین آموزشی در مقطع متوسطه اول شهرستان مشکین شهر می باشد. روش پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده ها؛ پیمایشی می باشد. جامعه آماری شامل دبیران مدارس متوسطه اول شهرستان مشکین شهر در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ می باشد که تعداد ۸۰ نفر از آنان به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای به عنوان نمونه آماری انتخاب و به پرسشنامه محقق ساخته که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته بود پاسخ دادند. جهت تجزیه و تحلیل یافته ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده گردید. نتایج نشان داد؛ بی علاقهی معلمان، فقدان کلاس های ضمن خدمت مفید برای آشنایی معلمان با فناوری های نوین آموزشی و شیوه امتحانات و ارزشیابی درسی دانش آموزان که تأکید بر محفوظات و عدم بودجه تخصیصی آموزش و پرورش برای تهیه وسایل کمک آموزشی که در اختیار مدیران قرار دارد، عدم آگاهی معلم از نقش رسانه ها در فرآیند تدریس، عدم همکاری مدیر مدرسه در خصوص استفاده از رسانه ها و عدم دسترسی معلمان به رسانه ها و کمبود وسایل کمک آموزشی بی توجهی متصدیان مدارس به تشویق، به میزان زیادی موانع بهره گیری از تکنولوژی های نوین آموزشی در فرآیند تدریس است.

واژگان کلیدی: تکنولوژی نوین آموزشی، وسایل کمک آموزشی، فرایند تدریس، موانع، محتوا، بهره گیری.

۱-مقدمه

امروزه دیگر آموزش به چارچوب بسته مدارس محدود نیست و با توجه به از میان رفتن مرزها و فاصله ها، به کمک ابزارهای اطلاعاتی و ارتباطی، محیط مناسب برای یادگیری همواره در سطحی وسیع و با انعطاف پذیری بالا در دسترس همگان قرار دارد؛ به گونه ای که شرایط آموزش مستمر یا مادام العمر برای افراد فراهم آمده است. امروزه با رشد فناوری ها و گسترش امکانات ارتباطی و اطلاعاتی، در جامعه ای اطلاعاتی قرار گرفته ایم. جامعه ای که مشخصه های آن عبارتند از: تراکم بسیار زیاد اطلاعات در زندگی بیشتر شهروندان؛ استفاده از فناوری رایج یا سازگار در طیف گسترده ای از فعالیت های شخصی، اجتماعی، آموزشی و تجاری؛ و توان انتقال و دریافت سریع داده های دیجیتال میان مکان های متفاوت بدون توجه به فواصل. به بیان دیگر در این جامعه خصوصیات زیر حکم فرماست: دسترس پذیری و استفاده بیشتر از اطلاعات؛ استفاده بیشتر از فناوری های جدید اطلاعات و ارتباطات، کاربردهای بسیار جدید از بسته های اطلاعات و فناوری های ارتباطات و اطلاعات (نوکاریزی،

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

۱۳۹۱). جامعه ای که هدف آن پیشرفت بر اساس دانش و فناوری است، باید ابتدا آموزش و پرورش خود را متحول کند. برای این کار باید تکنولوژی های نوین آموزشی، یعنی طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه ریزی فقدان زیرساخت های فنی و حمایتی، فقدان آگاهی از منافع بالقوه فناوری اطلاعات و فقدان تجهیزات از جمله موانع استفاده از فناوری اطلاعات است (نصیری، علی آبادی و پور ظهیر، ۱۳۹۳). لذا شناسایی موانع به کارگیری استفاده از تکنولوژی های نوین آموزشی از مسائل مهمی است که پژوهش در مورد آن ضروری به نظر می رسد. امروزه نظام آموزش و پرورش بنا به ضرورت تغییرات اجتماعی، یکی از سازمان های پیچیده و بزرگ در هر کشوری محسوب می شود و با رشد و توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، پیوندی ناگسستنی دارد و به تدریج از حالت ساده ابتدایی به یک حالت پیچیده درآمده است (صافی، ۱۳۹۱). مقامی (۱۳۹۴) در پژوهشی نشان داد که عواملی از قبیل: خسته کننده بودن استفاده از وسایل و تجهیزات آموزشی، نداشتن زمان کافی، عدم آشنایی با ابزارهای آموزشی، مهارت ناکافی در استفاده از این ابزارها، عدم آشنایی با مواد آموزشی مختلف، مهارت ناکافی در تهیه و ساخت مواد آموزشی، سنگینی وسایل و دشواری حمل و نقل آن ها، فشار کاری زیاد، تعداد زیاد دانشجویمان در کلاس های درس و همچنین ترس و اضطراب ناشی از استفاده نادرست از وسایل آموزشی در کاربرد ناکافی از فناوری آموزشی در تدریس دانشگاهی نقش کمی دارد. همچنین آن ها نقش عواملی چون دشوار بودن تهیه و طراحی مواد آموزشی، نامناسب بودن محیط فیزیکی کلاس درس، عدم وجود امکانات و تجهیزات آموزشی لازم، حجم زیاد واحدهای درسی استادان و بالاخره بی توجهی به میزان بهره گیری از تجهیزات و امکانات آموزشی از سوی استادان به هنگام ارزیابی عملکرد آنان در عدم بهره گیری از فناوری آموزشی در تدریس دانشگاهی را زیاد می دانند. نوری حسن آبادی، ایرانیان و طاهری (۱۳۹۱) در تحقیقی تحت عنوان بررسی رابطه بین هوشمند سازی مدارس و بکارگیری فناوری تکنولوژی، استفاده از ابزار الکترونیکی و فناوری های نوینجهت تدریس مانند (فیلم، سی دی، برد هوشمند و ویدئو...) کمک بسزایی به معلمان جهت تدریس و به دانش آموزان در یادگیری می کند. مایی نی و ارتسنل (۲۰۱۷) در پژوهش خود به اثرات مثبت اثر بخشی تجهیزات فناوری های نویندر آموزش اشاره و موارد مثبت آن به این ترتیب بیان می کنند. آموزش مفاهیم انتزاعی به صورت عینی از طریق تجهیزات تکنولوژی، کسب اطلاعات نامحدود در هر موضوع از طریق اینترنت، آموزش بعضی از تجارب مشکل و یا خطرناک یا بکارگیری آموزش مبتنی بر تکنولوژی، به وجود آمدن روش های نوین تدریس برای معلمان، افزایش انگیزه تدریس و پژوهش در معلمان، به وجود آمدن رضایت شغلی در معلمان و افزایش انگیزه و علاقه دانش آموزان به علم آموزشی، ارتباط متقابل معلمان و دانش آموزان با یکدیگر و فعال تر شدن دانش آموزان در مباحث کلامی و ملزم کردن به معلمان به تفاوت های فردی دانش آموزان. کارتبرگر (۲۰۱۵) سیاست آموزشی به بهره وری از پتانسیل و فراهم ساختن فرصت ها برای بهبود بخشیدن استعداد نیاز دارد. و این تنها در صورت تسریع در استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و رسانه های دیجیتال به منظور ترویج یک فرهنگ جدید از یادگیری مادام العمر در آموزش تحقق می یابد.

۲- روش

روش پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده ها؛ پیمایشی می باشد. جامعه آماری شامل دبیران مدارس متوسطه اول شهرستان مشکین شهر در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ می باشد که تعداد ۸۰ نفر از آنان به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای به عنوان نمونه آماری انتخاب و به پرسشنامه محقق ساخته که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته بود پاسخ دادند. جهت تجزیه و تحلیل یافته ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده گردید.

۳- یافته ها

جدول (۱): تجزیه و تحلیل سوالات ویژه تحقیق توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب تاثیر عوامل مختلف بر بهره گیری از فناوری های نوین آموزشی

ردیف	ویژگی	کم		متوسط		زیاد		X	P- valu
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
۱	بی علاقه‌گی معلمان در به کارگیری وسایل کمک آموزشی	۴	۵	۲۹	۳۶/۳	۴۷	۵۸/۸	۳۴/۹۷۵	۰/۰۰۰
۲	فقدان کلاس های ضمن خدمت مفید برای آشنایی معلمان با فناوری های نوینجدید	۴	۵	۲۴	۳۰	۵۲	۶۵	۴۳/۶۰۰	۰/۰۰۰
۳	شیوه امتحانات و ارزشیابی درسی دانش آموزان که تاکید بر محفوظات دارد	۴	۵	۲۸	۳۵	۴۸	۶۰	۳۶/۴۰۰	۰/۰۰۰
۴	بودجه تخصیصی آموزش و پرورش برای تهیه وسایل کمک آموزشی که در اختیار مدیران قرار دارد	۱۶	۲۰	۱۹	۲۳/۴	۴۵	۵۶/۳	۱۹/۰۷۵	۰/۰۰۰
۵	عدم آگاهی معلم از نقش رسانه ها در فرآیند تدریس	۶	۷/۵	۲۲	۲۷/۵	۵۲	۶۵	۴۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
۶	عدم همکاری مدیر مدرسه در خصوص استفاده از رسانه ها و وسایل کمک آموزشی	۸	۱۰	۲۵	۳۱/۳	۴۷	۵۸/۸	۲۸/۶۷۵	۰/۰۰۰
۷	عدم همکاری راهنمایان تعلیماتی	۵	۶/۳	۴۷	۵۸/۸	۲۸	۳۵	۳۳/۴۵۸	۰/۰۰۰
۸	عدم دسترسی معلمان به رسانه ها و کمبود وسایل کمک آموزشی	۶	۷/۵	۲۱	۲۶/۵	۵۳	۶۶/۶	۴۳/۵۹۹	۰/۰۰۰
۹	بی توجهی دست اندر کاران مدارس به تشویق، ترغیب معلمان در استفاده از رسانه ها و وسایل کمک آموزشی در آموزش	۳	۳/۸	۲۰	۲۵	۵۷	۷۱/۵	۵۷/۱۷۵	۰/۰۰۰
۱۰	شیوه ارزشیابی نادرست از عملکرد معلمان	۲	۲/۵	۲۵	۳۱/۵	۵۳	۶۶/۳	۴۸/۹۲۵	۰/۰۰۰
۱۱	نبود نظارت مسئولان در استفاده معلمان از تکنولوژی آموزشی	۶	۷/۵	۲۹	۳۶	۴۵	۵۶/۳	۲۸/۸۲۵	۰/۰۰۰
۱۲	کمبود مدیران متخصص در رابطه با هدایت معلمان به استفاده از رسانه ها	۷	۸/۸	۲۳	۲۸/۸	۵۰	۶۲/۵	۳۵/۴۲۵	۰/۰۰۰
۱۳	کمبود وقت برای تدریس کتب درسی	۵	۶/۳	۲۳	۲۸/۸	۵۲	۶۵	۴۲/۱۷۵	۰/۰۰۰
۱۴	تأکید مدیر مدرسه بر نظم سنتی در کلاس ها	۷	۸/۸	۳۶	۴۵	۳۷	۴۸/۳	۲۱/۱۷۷	۰/۰۰۰

جدول (۲): ضریب همبستگی کرامر برای میزان استفاده از فناوری های نوین آموزشی بر حسب میزان تحصیلات

مقدار	ضریب کرامر	P	df	خی دو (X^2)
۰/۷۴۲	۰/۰۰۰	۲	۴۴/۰۳۶	

با توجه به یافته های جدول (۲)، خی دو محاسبه شده با درجه آزادی ۲ و در سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ نشان می دهد که بین استفاده از فناوری های نوین آموزشی و میزان تحصیلات با درصد ۹۵ اطمینان تفاوت معنی داری وجود دارد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

۴- نتیجه گیری

نتایج بدست آمده نشان داد که میزان تحصیلات معلمان مانع استفاده از فناوری های نوین آموزشی در فرایند تدریس می باشد. نتایج بدست آمده از نتایج پژوهش های مهدی زاده و همکاران (۱۳۹۱) همخوانی ندارد. همچنین این نتایج با نتایج پژوهش واشقانی فراهانی (۱۳۹۲) و سعیدی و همکاران (۱۳۹۵) که معتقدند ضعف منابع انسانی، تأثیری در عدم بهره گیری از فناوری های نوین آموزشی ندارد، همخوانی ندارد. بی علاقگی معلمان نسبت به استفاده از وسایل کمک آموزشی یکی از موانع بهره گیری از فناوری های نوین آموزشی در فرآیند تدریس است. نتایج به دست آمده با نتیجه پژوهش ماستری فراهانی، رضایی شریف و استادحسنلو (۱۳۹۱) همخوانی دارد. فقدان کلاس های ضمن خدمت مفید یکی از موانع بهره گیری از فناوری های نوین آموزشی در فرآیند تدریس است. نتایج به دست آمده با نتیجه پژوهش های ماستری فراهانی، رضایی شریف و استادحسنلو (۱۳۹۲) و مهدی زاده، اسلام پناه و سبزی (۱۳۹۲) همخوانی دارد. همچنین این نتایج با نتایج حاصل از پژوهش صالحی (۱۳۹۵) که معتقد است تربیت و آموزش نیروی انسانی ماهر در استفاده از فناوری اطلاعات ارتباطات در فرآیند تدریس تأثیر بسزایی دارد، همخوانی دارد. شیوه امتحانات و ارزشیابی درسی دانش آموزان که تأکید بر محفوظات دارد یکی از موانع بهره گیری از فناوری های نوین آموزشی در فرآیند تدریس است. و میزان بودجه ای که آموزش و پرورش برای تهیه وسایل در اختیار مدیران قرار می دهد یکی از موانع بهره گیری از فناوری های نوین آموزشی در فرآیند تدریس است. نتایج به دست آمده با نتیجه پژوهش ماستری فراهانی، رضایی شریف و استادحسنلو (۱۳۹۱) همخوانی دارد. همچنین این نتیجه با نتایج به دست آمده توسط سعیدی، صالحی عمران، شعبانی و فرامرزی (۱۳۹۵) که معتقد است مسائل مالی یکی از موانع بهره گیری از فناوری های نوین آموزشی است همخوانی دارد. همچنین این نتایج با نتایج حاصل از پژوهش صالحی (۱۳۹۵) که معتقد است وجود امکانات و منابع مالی در فرآیند تدریس تأثیر بسزایی دارد و پژوهش ثمری و آتشک (۲۰۰۹) که میزان شناخت و آگاهی دبیران از فناوری آموزشی در حد متوسط و کم بوده و همچنین، معلمان از فن آوری آموزش در فرآیند یاددهی - یادگیری مؤثر می داند همسو است. عدم آگاهی معلمان از نقش رسانه ها و وسایل کمک آموزشی یکی از موانع بهره گیری از فناوری های نوین آموزشی در فرآیند تدریس است. نتایج به دست آمده با نتیجه پژوهش های ماستری فراهانی، رضایی شریف و استادحسنلو (۱۳۹۱) و مهدی زاده، اسلام پناه و سبزی (۱۳۹۲) همخوانی دارد. عدم همکاری مدیر مدرسه در خصوص استفاده از رسانه ها و وسایل کمک آموزشی یکی از موانع بهره گیری از فناوری های نوین آموزشی در فرآیند تدریس است. نتایج به دست آمده با نتیجه پژوهش ماستری فراهانی، رضایی شریف و استادحسنلو (۱۳۹۱) همخوانی دارد. استفاده از فناوری اطلاعات در آموزش به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان منجر می شود. معلمان با افزایش علاقه و مهارت در فناوری اطلاعات و کاربرد آن در آموزش می توانند زمینه افزایش علاقه و مهارت دانش آموزان را برای استفاده از فناوری اطلاعات در یادگیری فراهم آورند و به دنبال استفاده بیشتر دانش آموزان از فناوری اطلاعات در یادگیری و بهره مند شدن از مزایای آن، باعث افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان شوند. چون مهمترین الگوی دانش آموزان برای علاقه و تمایل به فناوری اطلاعات در یادگیری و افزایش مهارت و کاربرد در این زمینه، معلمان هستند و برخی معلمان نیز تمایل چندانی به تغییر روش آموزشی خود ندارند، مسلماً در صورتی امکان استفاده از فناوری اطلاعات در یادگیری، توسط دانش آموزان افزایش می یابد، که مدیران و معلمان نیز علاوه بر علاقه به استفاده از فناوری اطلاعات در آموزش، مهارت های خود را در این زمینه افزایش داده و آن را در آموزش به کار ببرند تا زمینه برای استفاده از فناوری اطلاعات در یادگیری را توسط دانش آموزان نیز فراهم کرده و افزایش دهند. استفاده از فناوری اطلاعات در آموزش در حد متوسط باعث کاهش نقش معلم در این فرایند می شود که نشان دهندهی این واقعیت است که علیرغم استفاده اکثریت دانش آموزان از رایانه و به کارگیری آن در امور آموزش و یادگیری خود، آن ها بازهم برای حضور در کلاس درس و آموزش از سوی معلم ارزش زیادی قائل هستند و برای آن ها در حال حاضر، بهترین و مهمترین شکل

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

آموزش و یادگیری، همان کنش متقابل بین معلم و دانش آموز است و تا اینکه فرایند آموزش را به صورتی بپذیرند که خود نقش فعالی در یادگیریشان داشته باشند و معلم صرفاً نقش تسهیل کننده و راهنما را داشته باشد راه درازی در پیش است.

۵-منابع

- رستگارپور، حسن و احمدی گل، جعفر. (۱۳۹۳). مطالعه تحلیلی فلسفه و ماهیت فناوری های نوین آموزشی. فصلنامه مهندسی آموزشی: فناوری های نوین طراحی آموزشی، سال ۳، شماره ۴، ۲۰-۱.
- زنگنه، حسین. (۱۳۹۱). مبانی نظری و عملی فناوری های نوین آموزشی، جلد اول. تهران: آوای نور.
- سعیدی، یاسین؛ صالحی عمران، ابراهیم؛ شعبانی، فاطمه و فرامرزی، زهره. (۱۳۹۵). نگرش معلمان نسبت به کاربرد فناوری های نوین آموزشی در تدریس و رابطه آن با رضایت شغلی در مدارس هوشمند، دوره ۷، شماره ۲۰، صفحه ۹۹-۱۲۲.
- صافی، احمد. (۱۳۹۱). آموزش و پرورش ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه؛ تهران: انتشارات سمت.
- کاوه، زهره. (۱۳۹۴). بررسی میزان، اهداف، مراحل و موانع بهره گیری از رسانه های آموزشی در فرآیند یاددهی - یادگیری از دید معلمان دوره ابتدایی شهر تهران. پژوهش های آموزش و یادگیری، دانشگاه شاهد، سال ۲۲، دوره جدید، شماره ۷، ۱۶۲-۱۴۹.
- ماستری فراهانی، فاطمه؛ رضایی شریف، علی و استادحسنلو، حسین. (۱۳۹۱). موانع به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرآیند یادگیری/یاددهی. فصل نامه راهبردهای آموزش، دوره ۵، شماره ۱، ۲۱-۱۵.
- مقامی، حمیدرضا. (۱۳۹۳). بررسی موانع بهره گیری از فناوری آموزشی. پژوهش در نظام های آموزشی، ۹(۳): ۱۱۲-۱۳۰.
- مهدی زاده، حسین؛ اسالم پناه، مریم و سبزی، رضا. (۱۳۹۱). بررسی آمادگی دبیران دوره متوسطه شهرستان اسلام آباد غرب در بکارگیری یادگیری الکترونیکی. مדיا، دوره ۳، شماره ۱، ۱۲-۲.
- ناجی، سعید. (۱۳۹۲). روح فناوری های نوین مدرن و جایگاه تفکر در مدارس (بررسی ارزش تفکر در تکنولوژی)، نشریه تفکر و کودک، دوره ۴، شماره (۱ پیایی ۷)؛ صفحه ۹۳ تا صفحه ۱۲۰.
- نصیری، رکسانا و پور ظهیر علی تقی. (۱۳۹۳). بررسی موانع به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش و ارائه الگو در این زمینه. فصلنامه نوآوری های آموزشی، ۳(۱۰): ۶۲-۵۳.
- نوکاریزی، حسن. (۱۳۹۱). تأثیر اطلاعات بر جامعه: بررسی ماهیت، ارزش و کاربرد اطلاعات، تهران، چاپار.
- Krautberger ،G. (2015). Innovation policy ،information society ،telecommunications innovation policy، information society ،telecommunications. ICT Strategy of the German federal.
- Maine ،F. ،& Ertssell ،E. (2017). The attitudes of Student Teacher Towards Educational Technologies According to Their Status of receiving Teaching application Lessons. Journal of Procedia Social and Behavioral Sciences ،۲ ،۲۰۲۳-۲۰۲۷.
- Salehi ،M. ،& Kashani ،B. (2017). Factors affecting the implementation of smart schools project in the view of Mazandaran high school administrators. New Thoughts in Educational Sciences ،۲(۴) ،۷۰-۸۴.
- Samari ،A. ،& Atashak ،M. (2009). The impact of the scale of knowledge and application of ICT in improving the quality of students' learning process by teachers. Educational Technology ،۴(۲) ،۱۱۰-۱۱۱.